

PÄIVÄKOTI LINNUNLAULUN VARHAISKASVATUSSUUNNITELMA

SISÄLLYSLUETTELO

1. Päiväkotina Helsingin Kalliossa	3
2. Lapsiryhmät ja henkilökunta Linnunlaulussa	3
3. Varhaiskasvatustyömme perusta	
3.1 Toiminta-ajatus	4
3.2 Lapsikäsitys, tieto- ja oppimiskäsitys	4
3.3 Me pidämme tärkeänä	5
4. Kasvatuskumppanuus,	
4.1 Kasvatuskumppanuuden rakentuminen	7
4.2 Arkipäivän kasvatuskumppanuus	8
4.3 Yhteiset kohtaamiset vanhempien kanssa	8
5. Lapselle ominainen tapa toimia	
5.1 Leikkiminen	9
5.2 Liikkuminen	10
5.3 Taiteellinen kokeminen	11
5.4 Tutkiminen	13
6. Kieli ja vuorovaikutus	13
7. Sisällölliset orientaatiot	
7.1 Matemaattinen orientaatio	15
7.2 Historiallis-yhteiskunnallinen orientaatio	16
7.3 Luonnontieteellinen orientaatio	17
7.4 Eettinen orientaatio	18
7.5 Uskonnollis-katsomuksellinen orientaatio	18
7.6 Esteettinen orientaatio	19
8. Lapsen tukeminen varhaiskasvatuksessa	20
9. Monikulttuurisuus	20
10. Yhteistyökumppanit	21
11. Arviointi ja kehittäminen	22
liite 1.Esiopetuksen niveltämissuunnitelma	
liite 2 Esiopetuksen osallistumistodistus	

Ympäristömme

Päiväkoti Linnunlaulu sijaitsee Kallion kaupunginosassa Eläintarhantiellä, Linnunlaulun kauniilla ja kulttuurihistoriallisesti tärkeällä alueella, joka tunnetaan koristeellisista puuhuviloistaan. Talo on entinen sokeainkoulu. Sen ulkoseinältä löytyy teksti ”Valoa sokeille – Ljus åt de blinda Anno 1906”. Tämä kivirakenteinen jugend-huvila on yksi Helsingin arvokkaita historiallisia rakennuksia. Päiväkotina talo on toiminut vuodesta 1984. Luonnonläheisyys ja oma piha luovat kauniit puitteet päiväkotimme toiminnalle. Kielikylpypäiväkoti Arla sijaitsee samassa pihapiirissä kuin Linnunlaulun päiväkoti.

Sisätilat

Päiväkodin sisätiloja hallitsevat suuret, korkeat huoneet ja iso eteistila. Isoissa huoneissa rakennamme leikki- ja toimintanurkkauksia erilaisilla tilanjakajilla, sermeillä, hyllyillä ja kaapeilla. Tilat muuttuvat helposti, kotileikki voi muuttua patja- ja peuhunurkaksi ja yhtenä päivänä on ryhmähuoneeseen voinut ilmestyä merirosvolaiva projektityöskentelyn tuloksena.

Pienryhmätoimintaa mahdollistavia tiloja kuten verstaas ja ns. museuhuone on alakerrassa, jopa pieni saunaosasto on tarvittaessa käytössämme. Isompien lasten pienryhmä lounastaa säännöllisesti muulloin henkilökunnan käytössä olevassa työtilassa.

Kahdessa huonetilassa on erilliset päivälepohuoneet. Myös eteistä käytetään leikkipaikkana päiväkodissamme. Alakerrassa sijaitsee sali, siellä jumpataan, lauletaan, juhlietaan ja levätään. Salissa kaappeihin kätkeytyvät päivisin isompien lasten kerrossängyt.

2. Lapsiryhmät ja henkilökunta Linnunlaulussa

Lapsemme ja lapsiryhmämme

Päiväkoti Linnunlaulussa toimii kolme lapsiryhmää. Kultakäköset ovat 4-6-vuotiaita, esiopetusikäiset lapset ovat integroituneina tähän ryhmään. 1-3-vuotiaita lapsia on sekä Untuvaisissa että Peukaloisissa. Ryhmissä lapset on jaettu iän ja toiminnan mukaan pienryhmiin. Jokaisella lapsella on nimetty vastuuhoitaja. Ryhmien koko vaihtelee lasten iän ja hoitoajan mukaan. Käytännössä neljää alle 3-vuotiasta lasta kohden on yksi hoito- ja kasvatushenkilö, yli kolmevuotiaita on 7 yhtä hoito- ja kasvatushenkilöä kohden.

Lapsiryhmien muodostus tapahtuu keväällä, kun tiedämme tulevana syksynä päiväkodissamme hoidossa olevat lapset ja työskentelevän henkilökunnan. Lapsen ryhmän vaihtuessa keskustelemme muutoksesta vanhempien kanssa. Yleensä lapsen mukana seuraa yksi tuttu aikuinen ja joukko muita tuttuja lapsia.

Henkilökuntamme

Linnunlaulussa työskentelee yhdeksän hoito- ja kasvatushenkilöä. Lastentarhanopettajien ja lastenhoitajien lisäksi meillä on keittäjä ja kaksi siivousapulaista. Toinen apulaisista työskentelee noin puolet työajastaan päiväkotia Arlassa. Henkilökuntaamme kuuluu myös alueen kiertävä erityislastentarhanopettaja, jonka työpanos vaihtelee vuosittain varhaista tukea ja kuntoutusta tarvitsevien lasten tarpeiden mukaan. Alueella on henkilöstön poissaoloihin käytettävissä kaksi kuukausipalkkaista sijaista. Lisäksi käytämme Seuren henkilöstöpalvelua, joka on Espoon, Vantaan ja Helsingin yhteinen sijaisvälitys. Toisinaan päiväkodissamme on työllistettyjä ja työharjoittelijoita, jotka perehtyvät työelämään. Lastentarhanopettajaksi ja lähihoitajaksi valmistuvat opiskelijat ovat tuttu näky Linnunlaulussa. He ovat täällä suorittamassa opiskeluun kuuluvia harjoittelujaksojaan

3. Varhaiskasvatustyömme perusta

3.1. Toiminta-ajatus

Me Linnunlaulussa näemme jokaisen lapsen ja perheen ainutlaatuisena. Kasvatuskumppaneina vanhempien kanssa pyrimme luomaan yhteistä kasvatuskäytäntöä ja teemme yhdessä työtä lapsen parhaaksi. Mielestämme lapsen päivän tulee olla kiireetön ja mukava. Päiväkotia Linnunlaulussa lapset toimivat erilaisissa ryhmissä, joiden toiminnan suunnittelussa pyrimme huomioimaan kunkin lapsen yksilöllisiä tarpeita ja kehitystasoa. Päiväkodissamme lapsi saa ystävyyssuhteita ja mahdollisuuden hyvän yhteishengen luomiseen aikuisen tuella. Tukemalla lapsen suotuisaa kasvua ja kehitystä kasvaa lapsesta hyvinvoiva lapsi.

3.2 Lapsikäsitys, tietokäsitys ja oppimiskäsitys

Teemme kasvatustyötä, erilaiset aikuiset, erilaisilla koulutustaustoilla, erilaisilla ”omilla historioilla” yhdessä. Kasvatustyömme perustana ovat käsityksemme lapsesta, tiedosta ja oppimisesta. Käsitykset tulevat näkyviksi oppimisympäristössämme ja varsinkin vuorovaikutuksessa lasten, vanhempien ja työkavereiden kanssa ja ne näkyvät myös niissä arvoissa, jotka koemme tärkeiksi työssämme. Erilaiset käsitykset on tärkeää ottaa yhteiseen käsittelyyn, jotta niistä voidaan muodostaa sitä yhteistä näkemystä joka ohjaa kasvatustoimintaamme.

Olemme pohtineet minkälainen lapsi on. Meidän mielestä lapsi on yksilöllinen persoona jo syntymästä alkaen, yksilöllisyys näkyy mm. kehityksen yksilöllisyydessä ja temperamentissa. Jokainen lapsi on arvokas omana itsenään ja jokaiselle lapselle on tärkeää tuntea tulevaisuutensa hyväksytyksi. Luonnostaan lapsi on utelias ja aktiivinen ja haluaa olla vuorovaikutuksessa toisten kanssa.

Kysymällä ja pohtimalla lapsi tulkitsee ympäröivää maailmaa ja poimii sieltä itselleen merkityksellistä tietoa. Lapsen tieto muuttuu iän ja kehityksen myötä.

Vähitellen alkaa lapselle muodostua käsitys tiedon muuttuvuudesta ja moninaisuudesta.

Lapsi oppii leikkiessään, tutkiessaan ja ollessaan vuorovaikutuksessa toisten ihmisten kanssa. Lasten yksilöllisyys oppijana näkyy siinä, että he oppivat eri tahdissa ja eri tavalla. Siksi esim. matemaattisia asioita opetellaan liikkuen, laulaen, piirtäen, keskustellen, kokeillen ja tutkien. Lapsen omat kiinnostuksen kohteet tulee ottaa toiminnan suunnittelussa huomioon, koska lapsi oppii helpommin asioita, joilla on hänelle merkitystä. Lapsen haluun oppia vaikuttaa aikuisen kiinnostus lapsen kysymyksiin ja aikuisen kyky ihmetellä asioita yhdessä.

Lapsen toiminnan kokonaisvaltaisesta luonteesta johtuen, lapset oppivat koko ajan, myös muita kuin kasvattajan suunnittelemaa asioita. Asioita opitaan siis myös myötäoppimalla. Lapsen normaaliin kehitykseen kuuluu rajojen etsintä. Lapsen toiminta onkin aluksi hyvin spontaania eikä hän hallitse itseään ja toimintojaan eikä ymmärrä tekojensa seurauksia. Aikuisen tehtävä on ohjata lasta ymmärtämään ja noudattamaan sääntöjä sosiaalisessa kanssakäymisessä. Parhaiten lapsi oppii positiivisessa, kannustavassa ilmapiirissä, jossa lapsi saa opetella uusia asioita aluksi aikuisen tuella ja pikkuhiljaa itsenäisemmin. Oppiminen on elinikäistä.

4.3 Me pidämme tärkeänä

Vanhemmat ja henkilökunta yhdessä ovat pohtineet, mikä tekee lapsen päivästä hyvän päiväkotit Linnunlaulussa. Lisäksi henkilökunta on pohtinut sitä, mitkä asiat he kokevat tärkeiksi työssään lasten ja vanhempien kanssa.

Pohdintojen tuloksena olemme koonneet seuraavat arvot, jotka ohjaavat jokapäiväistä elämäämme..

Elämme erilaiset lapset ja aikuiset yhdessä. Jokainen yksilö on oma itsensä luonteineen, persoonallisuuden piirteineen ja kulttuuritaustoineen

Meille on tärkeää että, jokainen lapsi ja vanhempi tuntee tulevansa kuulluksi arjessa ja kokee olevansa tärkeä. Lapsella on erilainen tapa / kyky oppia. Yksilöiden erilaiset vahvuudet tukevat toisiaan ja ne koetaan ryhmässä rikkautena. Perheiden eri kulttuuritaustat ovat jokapäiväistä arkielämää. Yhdessä toimimalla ja arjessa elämällä opimme hyväksymään toistemme erilaisuutta.

Turvallista kasvu ympäristöä lapsille ja aikuisille

Pienelle lapselle turvallisuutta tuo tutut ja luotettavat aikuiset, jotka toimivat johdonmukaisesti erilaisissa hoidon, kasvatuksen ja opetuksen tilanteissa. Annamme lapselle myönteistä ja kannustavaa palautetta, kun lapsi kuulee myönteisiä asioita itsestään ja taidoistaan vahvistaa se hänen minäkuvaansa. Toistuva päiväjärjestys, rutiinit, selvät rajat ja käyttäytymissäännöt luovat lapselle henkisesti turvallista kasvu ympäristöä. Säännöistä sovimme yhdessä

lasten ja vanhempien kanssa käyttäen apuna hoito- ja kasvat keskustelua. Osallistuessaan päätöksentekoon lapsi oppii vähitellen aikuisen tuella ottamaan vastuuta omasta käyttäytymisestään. Kiusaamisiin meillä puututaan välittömästi. Toisaalta lapsia kannustetaan ratkaisemaan pieniä ristiriitoja itsenäisesti aikuisen läsnä ollessa

Päiväkotimme henkilökunnan tiimipalaverissa, kehittämissäpäivissä ja muissa työpaikan kokouksissa keskustelemme ja pohdimme miten edistämme lapsen ja lapsiryhmien ja henkilökunnan välistä hyvinvointia. Päiväkotimme hyvä mehenki luo suotuisan ja suvaitsevaisen kasvu ympäristön lapsille ja työympäristön henkilökunnalle. Se on hyvä perusta kasvatuskumppanuuden muodostumiselle ja vahvistumiselle.

Fyysisen ympäristömme turvaamista olemme pohtineet yhdessä vanhempien kanssa. Mm. piha-aita turvaportteineen on rakennettu helpottamaan päivittäistä työskentelyämme ja yhteiset käytännöt lapsen turvallisuuden takaamiseksi on kirjattu ja ne käydään vanhempien kanssa läpi toimintakauden alussa. Turvallisuussuunnitelmassa on kirjattu toimenpiteet onnettomuuksien ja tulipalon varalta ja lasten kanssa poistumista harjoitellaan kerran vuodessa. Lähietsintäohjeessa on ohjeistettu toimenpiteet lapsen karkaamisen varalta ja lähietsintää harjoitellaan kerran vuodessa. Vaarojen ja vaaratilanteiden arviointia tehdään päivittäin.

Rehelistä, vastavuoroista kanssakäymistä vanhempien ja henkilökunnan välillä

Annamme palautetta puolin ja toisin. Kannustamme vanhempia puuttumaan myös epäkohtiin. Kanssakäymisessä vanhempien kanssa meillä on vaihtoehtoisuus. Perheiden kanssa keskustellen, neuvotellen ja sopien olemme yhteydessä yhteistyötahoihin lapsen tarpeen mukaan ja hänen parhaakseen.

Toisten ihmisten huomioonottaminen

Elämme päiväkodin arjessa yhdessä toistemme kanssa. Päiväkotimme eri toiminnoissa syntyy yhteisöllisiä kokemuksia. Kasvaessaan lapsi vahvistuu yksilönä ja oppii toimimaan yhteistoiminnassa muiden kanssa. Olemme kaikki ystäviä keskenämme ja autamme ja välitämme toisista. Toisen kuunteleminen sekä anteeksi pyytäminen ja antaminen ovat tärkeitä taitoja. Noudatamme hyviä tapoja. Aamuin tervehdimme ja illoin hyvästelemme niin lapset, henkilökunta kuin vanhemmatkin toisiamme.

Kiireettömät ja joustavat ruokailuhetket antavat aikaa huomioida lasta ja opetella hyviä pöytätapoja; ”ole hyvä ” ja ”kiitos” kuuluvat ruokapöydistämme. Erilaisiin makuihin totuttelu, ruokailuvälineiden käyttö ja kohtelias käytös ruokapöydässä tekevät ruokahetkestä kaikille mieluisan. Hygienian on päiväkodissa tärkeä asia. Rauhallinen wc-käyttäytyminen käsien pesuineen ja wc:n vetämisineen ovat opeteltavia asioita. Lapsia kannustetaan yhdessä huolehtimaan ympäristön viihtyvyydestä, mm. laittamaan tavarat paikoilleen ja omat vaatteet niille varatuille paikoille.

Kiireettömyyttä arjessa

Aamuihin olemme varanneet henkilökuntaa riittävästi, jotta lapsen päivä alkaisi rauhallisesti ja tärkeät kuulumiset vanhempien kanssa voitaisiin vaihtaa. Lasten jakaminen pienryhmiin toiminnassa ja perushoidossa mahdollistaa lasten yksilöllisen kohtaamisen. Päiväjärjestyksen ja siirtymätilanteiden hyvä suunnittelu rauhoittaa lapsen päivää ja auttaa aikuisia toimimaan kiireettömästi. Kiireettömyys arjessamme mahdollistaa aikuisen ja lapsen vuorovaikutuksen, läheisyyden ja yksilöllisen huomioimisen.

4. Kasvatuskumppanuus

Kasvatuskumppanuudessa vanhempien tietämys ja tuntemus omasta lapsesta ja päiväkodin henkilökunnan ammatillinen varhaiskasvatusosaaminen kohtaavat. Tavoitteenamme on avoin vuorovaikutus päiväkotimme henkilökunnan ja perheiden välillä. Tätä kautta syntyy luottamuksellinen yhteys, joka vahvistaa lapsen perusturvallista päivää Linnunlaulussa.

4.1 Kasvatuskumppanuuden rakentuminen

Kasvatuskumppanuus alkaa jo siinä vaiheessa, kun lapselle etsitään lapsen ja perheiden tarpeita parhaiten palveleva päivähoitopaikka. Perhe voi halutessaan tulla tutustumaan päiväkotimme. Tässä vaiheessa perheellä on mahdollisuus esittää kysymyksiä ja kertoa lapsestaan. Päivähoitoon hakemisen yhteydessä lapselle laaditaan palvelusuunnitelma, jossa huomioidaan vanhempien toiveet lapsen hoitopaikasta, hoitoajasta ja vanhempien ilmoittamat lapsen tuen tarpeet, esim. suomi- toisena kielenä - opetuksen tai muu vanhempien esiintuoma tarve.

Saatuun päätöksen päivähoitopaikasta, perhe vahvistaa sen ja ottaa yhteyttä päiväkotimme. Tällöin sovitaan ensimmäinen tutustumiskäynti, kerrotaan tuleva lapsiryhmä ja lapsen vastuuhoitaja. Hoitosuhde alkaa tutustumisjaksolla, jolloin vanhemmat ovat lapsensa kanssa päiväkodissa ja osallistuvat päiväkodin arkeen. Vastuuhoitaja järjestää työvuoronsa niin, että hänellä on mahdollisuus olla perheen lähellä ja tukena tutustumisjakson ajan. Kasvatuskumppanuuden hyvä alku edistää lapsen hyvinvointia päiväkodissamme. Vanhempien läsnä ollessa lapsi tutustuu turvallisesti uuteen ympäristöön ja ryhmän toisiin lapsiin sekä aikuisiin. Perheen kanssa käytäviin keskusteluihin varataan riittävästi aikaa, jolloin lapsen tavat ja tottumukset tulevat tutuiksi henkilökunnalle ja päiväkodin päivärytmi tulee tutuksi perheelle.

Kun lapsi jää päiväkotiin sekä lapsi että vanhemmat tuntevat ikävää. Kannustamme vanhempia johdonmukaiseen käyttäytymiseen ja toimintatapaan ikävöivän, eroahdistuksessa olevan lapsensa kanssa. Vanhemmat voivat myös soittaa päiväkotiin ja tiedustella lapsen kuulumisia.

Lapsen voi olla hyvä saada mukaansa tuttuja ja itselleen tärkeitä tavaroita (unilelu/peitto, lusikka/nokkamuki) helpottamaan arkensa muuttumista. Lapsen itkiessä ikäväänsä, lohdutamme ja pidämme sylissä. Hoitopäivän aikana puhumme vanhemmista lapsen kanssa ja lapsi saa katsoa vanhempiensa valokuvia ”omasta kansiostaan” tai sänkyä vierestä.

4.2 Arkipäivän kasvatuskumppanuus

”Hyvät huomenet” ja kuulumiset aloittavat päivän. Arkielämä kotona vaikuttaa lapsen päivään päiväkodissa, siksi on tärkeää tietää, jos esim. yö on nukkunut huonosti tai vanhempi on matkoilla. Samoin päivän päätteeksi kerromme vanhemmille lapsen päivän tapahtumista päiväkodissa

Vähintään kerran vuodessa lapsen omahoitaja kohtaa vanhemmat hoito- ja kasvatuskeskustelussa. Syksyisin sovimme yhteisistä tavoitteista ja keskustelemme lapsen elämässä sillä hetkellä tärkeistä asioista. Sovimme myös miten huolet otetaan puheeksi. Keväisin arvioimme yhdessä mennyttä toimikautta. Esiopetusikäisille lapsille laaditaan leops (lapsen henkilökohtainen esiopetuksen suunnitelma) yhdessä vanhempien, lapsen ja esiopetuksesta vastaavan opettajan kanssa. Suunnitelmaan kirjataan yhteisesti sovitut tavoitteet esiopetusvuodelle sekä lapsen vahvuudet ja tuen tarpeet. Suunnitelmaa tarkistetaan tarpeen mukaan toimikauden aikana. Suunnitelman toteutumisesta käydään yhteinen arviointikeskustelu toukokuussa. Tähän keskusteluun osallistuu myös esikoululainen osaksi aikaa. Esiopetuksesta vastaava opettaja lähettää LEOPSIN lapsen tulevaan kouluun huoltajan luvalla. Tavoitteena on edesauttaa lasta turvallisesti siirtymään päiväkodista kouluun.

Vanhemmat voivat osallistua päiväkotimme arkeen ja samalla seurata lapsensa päivää. Kiireetön hakutilanne tarjoaa mainion mahdollisuuden pelata peli tai osallistua lasten leikkiin ja samalla tutustua lapsen kaveripiiriin. Tuonti- ja hakutilanteissa vanhemmat kohtaavat ja tutustuvat toisiinsa.

4.3 Yhteiset kohtaamiset vanhempien kanssa

Vanhemmille järjestetään mahdollisuuksia kasvatuskeskusteluihin paitsi oman lapsen osalta myös yhdessä muiden vanhempien ja koko henkilöstön kanssa.

Syksyn aloittavat ryhmäkohtaiset tapaamiset, joissa vanhemmat kohtaavat toisensa ja ryhmän henkilöstön. Tapaamisessa pohditaan yhdessä vanhempien kanssa lapsiryhmän muotoutumista, keskustellaan ryhmän toiminnasta ja suunnitellaan tulevaa toimikautta. Syksyn aikana vanhemmat tapaavat toisiaan aamukahvilla, joissa on jokin ajankohtainen puheenaihe. Esiopetusikäisten lasten vanhemmille on oma vanhempainilta. Aika ajoin järjestämme koko päiväkodin vanhemmille yhteisiä vanhempainiltoja. Yhteistä vanhempainiltaa varten olemme esim. videoineet lapsen päivää. Nähdyt videot ovat toimineet pohjana arvokeskustelulle ja keskusteluille päiväkotimme arjesta.

Kevättempausvalmistelut alkavat jo marraskuussa ensimmäisellä yhteisellä tapaamisella. Tavoitteena on järjestää keväällä tapahtuma, josta pääsee koko Kallion väki nauttimaan.

Päiväkotimme toimintaan kuuluvat arkea juhlistavat yhteiset tapahtumat. Elokuussa tutustumisiltapäivässä lapset, vanhemmat ja päiväkotimme henkilökunta kohtaavat yhteisten nyyttikestien merkeissä. Joulun ja kevätjuhlat, isien- ja äitienpäiväaamiainen, itsenäisyyspäivän lipunnosto, adventtikirkko, pihatalkoot ja eläinfarmi ovat päiväkotimme perinnettä. Lisäksi teema- ja projekteihin liittyvät juhlat ja tapahtumat ovat vanhemmille avoimia. Vanhemmat voivat omalla ammattitaidollaan tai erityisosaamisellaan rikastuttaa päiväkotimme arkea ja juhlia. Vanhempien kanssa yhteisiä kevätretkiä olemme myös järjestäneet.

5. Lapselle ominainen tapa toimia

5.1 Leikkiminen

Leikkiminen on lapsen luontainen tapa oppia ja toimia. Lapset leikkivät leikkimisen itsensä vuoksi. Kun lapsi eläytyy leikkiin voimakkaasti, tuottaa se hänelle syvää tyydytystä. Leikit ovat lapsen tunne-elämän kehityksen kannalta välttämättömiä, lapset käyttävät leikkinsä aineksina kaikkea näkemäänsä, kuulemaansa ja kokemaansa ja näitä asioita lapsi käsittelee leikkiessään..

Leikissä lapsi saa myönteisiä kokemuksia ja onnistumisen tunteita, mutta leikissä herää myös ristiriitoja ja ongelmia. Leikkimisen ohjaus ja vuorovaikutustaitojen harjaannuttaminen on olennainen osa toimintaamme. Usein onnistunut leikki vaatii myös suoraa ja epäsuoraa ohjausta. Annamme leikkiville lapsille aikaa oman leikin suunnitteluun ja rakentamiseen. Aikuinen on leikin havainnoija, ohjaaja tai osallistuja. Havainnoimalla lasten leikkimistä huomaamme esim. että kaoottiselta näyttävä lasten toiminta onkin 3-vuotiaiden valmistautumista Korkeasaaren retkeen. Tähän suosittuun retkileikkiin kuuluu mm. reppujen pakkaaminen kaikella mahdollisella ja kiiruhtaminen bussiin.

Pienemmillä lapsilla aikuisen läheisyys on tärkeä. Aikuinen menee tarvittaessa leikkiin mukaan ja omalla esimerkillään ja mielikuvituksellaan rikastuttaa leikkiä ja huolehtii siitä, että leikkiin on tarvittava määrä välineitä. Isommilla lapsilla aikuinen havainnoinnin kautta kannattelee pitkäjaksoista leikkiä, joka parhaimmillaan saattaa olla kaksi kuukautta kestävä kauppaleikki, johon tuodaan lisää aineksia leikkiä rikastuttamaan.

Lasten ikä, leikkimisen taidot ja leikin luonne vaikuttavat siihen millaiseksi leikki muotoutuu. Päiväkodin pienimmille tärkeitä ovat esineleikit rinnakkain muiden lasten kanssa. Lasten iän karttuessa leikki muuttuu suunnitelmallisemmaksi ryhmäleikiksi; roolileikiksi ja sääntöleikiksi.

Hyvä leikkiympäristö on turvallinen, siinä on tilaa mielikuvitukselle ja luomiselle. Yhdessä lasten kanssa luomme päiväkodin tiloista muuntuvia, toimivia ja erilaisia leikitiloja mahdollistavia. Erilaisia leikkitiloja meillä on mm.

kotileikki, rakenteluleikki (mm. puupalikat, lego, lazy), hiekkaleikki, nukkekotinurkka, kampaamo, autoleikkinurkka, lääkrileikki. Roolileikki-vaatteet ovat vapaasti lasten saatavilla: eläinasut, työmiehen varusteet, palomiehen kypärät, prinsessavaatteet. Paljon leikkejä tapahtuu myös pöytien ääressä. Pöytäleikkeihin meillä löytyy erilaisia sarjoja mm. duplokoti, dublosirkus, palapelit, pelit, itserakennetut leikkialustat, erilaiset pikkulahmot, eläimet, farmitalot. Isot kankaat mahdollistavat majojen rakentamisen tarpeen mukaan. Odotteluleikit esim. ennen ruokailuja opettavat lapselle kielellisiä taitoja. Pihalla kiipeilyleikit, pyöräily, juoksu- ja hippaleikit kehittävät liikunnallisia kykyjä. Ohjatut sääntöleikit, mm. värileikki ovat isompien lasten suosiossa.

Leikkivaihtopäivänä lapset vierailevat talon muissa lapsiryhmissä ja saavat kokemusta eri-ikäisten kanssa puuhailusta. Mukava on myös käydä muistelemassa aikaa, kun itsekkin oli vielä pieni ja Peukaloisissa, toisaalta isompien lasten ryhmätarjoaa aivan uuden leikkiympäristön pienemmälle lapselle. Kaveriarvonta isompien lasten ryhmässä auttaa luomaan uusia ystävyys-suhteita ja parantaa lapsiryhmän henkeä.

5.2 Liikkuminen

Liikkumalla lapsi tutustuu ympäristöönsä ja omaan kehoonsa, liikkuminen on lapselle luontaista toimintaa ja se tuo lapselle tyydytystä itsessään. Tärkeää on myönteisen asenteen luominen liikkumiseen. Myönteinen asenne saavutetaan yhteisten liikunnallisten kokemusten ja elämysten kautta. Liikkuakseen lapset tarvitsevat tilaa, jotta päivittäinen liikkuminen mahdollistuu. Meillä iso, maastoltaan vaihteleva piha, avarat sisätilat ja jumppasali innostavat lasta liikkumaan. Ulkona pyöräily, kiipeily, juoksu- ja hyppyleikit ovat suosittuja ja ne auttavat lasta keskittymään toimiin sisällä.

Jumppasali on meillä ahkerassa käytössä ja siellä on monipuolinen valikoima liikuntavälineitä, jotka voidaan ottaa käyttöön myös yläkerran isoissa ryhmähuoneissa. Ohjattu liikunta tapahtuu pienryhmissä ikätasoisesti, pienryhmillä on oma jumpan vetäjä. Päiväkotimme jumppasali on jokaiselle pienryhmälle varattu kerran viikossa, jonka lisäksi Kallion ala-asteen iso liikuntasali on varattu kerran viikossa Kultakäkösten ryhmän lapsille. Isommat lapset tutustuvat monipuolisemmin Helsingin kaupungin liikuntapaikkoihin esim. Eläintarhan urheilukenttä, uimahallit ja Brahen tekojäräta.

Aikuisten ohjaamalla liikunnalla on tärkeä merkitys lapsen kehitykselle ja motoristen taitojen oppimiselle. Liikunnan keinoin lapsi oppii hallitsemaan kehoaan ja hän oppii uusia liikunnallisia taitoja, joilla valloittaa maailmaansa. Lapset oppivat liikuntaleikeissä, -peleissä ja yhteisillä liikuntahetkillä sosiaalisia taitoja, toisten huomioonottamista, ohjeiden noudattamista, omasta osaamisesta iloitsemista ja pettymysten sietokykyä. Liikunnan avulla lapsen on helppo oppia uusia asioita, mm. tilanhahmottamisen peruskäsitteet, ylhäällä, alhaalla, eteen- taakse opitaan liikkuen ja leikkien. Liikuntakasvatuksemme sisältää perusliikuntaa, voimistelua, musiikkiliikuntaa, luovaa liikuntaa (satujumppa, mielikuvajumppa, tanssi), liikuntaleikkejä ja –pelejä ja välineliikuntaa. Esiopetusikäiset lapset tutustuvat monipuolisemmin

jo eri liikuntalajeihin, mm. uinti, yleisurheilu. Monipuolisen ja riittävän liikunnan myötä lapsen peruskunto kehittyy.

Liikuntatunnit ovat meillä tosi suosittuja. Tähän tärkeään varhaiskasvatuksemme sisältöalueeseen vanhemmat ovat tutustuneet videoitujen liikuntahetkiämme kautta.

5.3 Taiteellinen kokeminen

Tutkivan ja kokeilevan taiteellisen toiminnan avulla lapsi saa tietoa itsestään, omasta kulttuuriperinnöstään ja tulkitsee ympäröivän maailman ilmiöitä. Myönteisten ja palkitsevien kokemusten kautta lapsella on mahdollisuus pitkäjänteiseen työskentelyyn, omaperäiseen ilmaisuun ja oman sekä muiden työn arvostamiseen. Luomme tilanteita, joissa lapsi voi eri tavoin käsitellä kokemaansa. Päiväkodissamme lasten itseilmaisu ja luovuus harjaantuu kuvia piirtäen ja maalaten, askarrella, liikkuen, musisoiden ja draaman keinoin. Työskennellessään lapsi käyttää vapaasti omaa mielikuvitustaan ja kehittää esteettisiä kykyjään. Arvostamme lasten omia ideoita ja tarjoamme mahdollisuuksia niiden toteuttamiseen ja esittämiseen. Taiteellisen kokemisen ja tekemisen kautta lapsi kehittyy yksilönä ja ryhmän jäsenenä.

Päiväkotimme yhteinen teema näkyy työskentelyssä. 1-2 kertaa vuoden aikana lapset valitsevat heitä kiinnostavan teeman/ tutkimuskohteen, jota työstitään koko päiväkodissa huomioiden lapselle ominaiset tavat toimia (liikkuminen, leikkiminen, tutkiminen ja taiteellinen kokeminen) sekä sisällölliset orientaatiot. Teema kehittyy lapsilta saadun palautteen myötä. Työtapojen ja opetusmenetelmien valinnassa lapsen yksilöllisyys, erityistarpeet ja lapsiryhmän tarpeet otetaan huomioon. Esiopetusikäiset työstitävät yhteistä teemaa esiopetuksen sisältöalueet huomioonottaen. Aikuisen tehtävänä on huolehtia, että työskentely teeman parissa tarjoaa mahdollisuuksia oppimiseen, on monipuolista ja haastavaa. Lapsen oppimisen kannalta tärkeämpää on itse toiminta kuin yksittäiset tavoitteet. Tämän mielekkään ja lapselle merkityksellisen toiminnan kautta lapset saavat erilaisia kokemuksia, harjaantuvat uusissa taidoissa ja innostuvat uuden oppimisesta.

Lasten tuottamat työt ja projektit täyttävät edetessään päiväkotimme tilat. Dokumentoimme projektejämme valokuvaamalla. Valokuvat ja lasten töitä keräämme lapsen omaan kansioon. Lapsen omat kertomukset kuvista ja yhteiset muistelut jäävät näin arvokkaaksi muistoksi koetuista asioista. Projektit tuottavat myös taidenäyttelyitä, musiikkiesityksiä jne. Nämä ovat meillä juhlahetkiä ja niihin myös vanhemmat kutsutaan mukaan.

Kuvataide ja kädentaidot

Aikuisen tehtävänä on herätellä lapsen kiinnostusta kuvalliseen ilmaisuun ja tutustuttaa häntä perustyötapoihin. Ohjatussa toiminnassa otamme huomioon lasten kehitystason ja tekemisen vaativuuden (yksilö-, pari-, - pienryhmä). Työskentelymme tapahtuu vaihdellen päiväkotimme ryhmähuoneissa tai verstaassa. Työskennellessään lapset oppivat käyttämään välineitä oikein ja huoltamaan niitä.

On tärkeää, että lapsi kokee tekemisen riemua ja tyytyväisyyttä omista aikaansaannoksistaan ja oppii arvostamaan muiden töitä. Omien tuotosten lisäksi, lapset suunnittelevat ja tekevät yhteistöitä esim. yhteisiä sarjakuvia tai leikkialustoja. Esiopetusikäiset kokeilevat monipuolisemmin erilaisia työskentelytapoja ja tutustuvat käsityöperinteeseemme. Syksyllä lapset esim. ompelevat vohvelikankaisen penaaalin kynilleen.

Ohjatun toiminnan lisäksi lapsilla on mahdollisuus toteuttaa omia ideoitaan, tutkia ja kokeilla, mm. oman sekoituskokeilujensa kautta lapsi löytää väreit ja niiden sävyt. Huolehdimme että lapsiryhmillämme on käytössään erilaisia materiaaleja (erilaiset paperit, luonnon-, kierrätysmateriaalit) ja välineitä (värikynt, -liidut, vesivärit) kuvalliseen ilmaisuun.

Musiikki

Musiikkikasvatuksen lähtökohtana on välittää lapselle kiinnostus musiikkiin ja musisointiin. Musiikin kuunteluun, laulamiseen, soittamiseen ja musiikin mukaan liikkumiseen yhteydessä koetut ilon ja mielihyvän hetket ovat merkittäviä lapsen kasvulle ja kehitykselle. Liitämme musiikkia sekä suunnitellusti että spontaanisti erilaiseen toimintaan. Musiikki integroituukin helposti moneen päiväkodin toimintaan pienistä perushoitotilanteista suuriin juhlahetkiin, joihin on jo harjoiteltu pidempään erilaisia musiikkiesityksiä.

Päiväkotimme lapsiryhmillä on omia laulu- ja musiikkihetkiä, joissa lapsi osallistuu aktiivisesti musiikin tekemiseen. Tärkeää on myös joka toinen viikko tapahtuva talon yhteinen musiikkituokio, jossa koko talon väki kohtaa toisensa. Jo pienten lasten kanssa harjoittelempa perusrytmiä ja sanarytmiä, jotka ovat tärkeitä myös lukemaan ja kirjoittamaan oppimisessa. Lasten kanssa tutustutaan musiikin peruskäsitteisiin ja harjaannutaan käyttämään niitä. Lapset kannustetaan myös omien tuotosten tekoon sekä yksin että yhdessä.

Draama

Päiväkoti Linnunlaulussa lapset tekevät yhdessä aikuisen kanssa erilaisia teemaan liittyviä esityksiä. Joulun- tai kevätjuhlassa itse sanoitetut tarinat ja keskityt hahmot tarjoavat ikimuistoisia hetkiä, viimeksi merirosvo esitys joulujuhlassa 2006. Tarinatuokioilla on meillä oma paikkansa. Tarinatuokioissa lapset osallistuvat esittämiseen, esim. pöytäteatteri.

Lisäksi kannustamme lapsia spontaaniin esittämiseen yksin ja yhdessä. Esilläolevat roolivaatteet, soittimet, käsinuket innoittavat lapsia keksimään omia esityksiä. Yleisönä näille esityksille on joko ryhmän tai koko päiväkodin lapset ja aikuiset. Myös vanhemmat voivat ehtiessään olla mukana.

Vähintään kerran vuodessa päiväkodissamme vierailee lasten teatteriesitys. Yhdessä teemme retkiä lähialueen teattereihin.

5.4 Tutkiminen

Lapsi käyttää kaikkia aistejaan ja kehoaan tutkimisen, kokemisen ja oivalluksen välineenä. Tutkiva ihmettely on lapselle luontaista. Päiväkoti Linnunlaulussa koemme, että lapsen ihmettelylle on tärkeää antaa aikaa, siksi pidämme tärkeänä pysähtyä kuuntelemaan sitä, mitä lapsi kertoo. Esimerkiksi rauhalliset, kiireettömät ruokailut antavat hyvän mahdollisuuden pohtia ja ihmetellä yhdessä toisten lasten ja aikuisen kanssa kulloinkin lasta askarruttavia asioita. Lapsen on tärkeä saada kokea, että hänen tutkiva ihmettelynsä, kysymyksensä ja toimintansa on merkityksellistä.

Pienellä lapsella tornin rakentaminen palikoista on tutkimista; kun hän pikkuhiljaa yrityksen ja erehdyksen kautta oppii oivaltamaan, miten palikat pitää asettaa saadakseen tornista mahdollisimman korkean. Nämä oivallukset vahvistavat lapsen oppimisen iloa. Isommilla lapsilla isot yhteiset rakenteluleikit kuten linnan rakentaminen rakennuspalikoista tuovat lapsille eteen useita ongelmia, joita lapset yksin ja yhdessä pohtivat ja etsivät ratkaisua. Meillä erilaiset lasten tekemät rakennelmat saavat jäädä pidemmäksikin aikaa. Niitä valokuvataan ja kuvat jäävät lapsen kasvun kansioon.

Lapset tutkivat luontoa ja ympäristöään kaikilla aisteillaan. Lähiympäristömme ja luonto ovat oleellinen osa tutkimisen ympäristöä. Esiopetusikäisten kanssa seuraamme ja tutkimme tarkemmin vuoden- aikavaihteluita retkille mennessämme. Lasten havainnot ja pohdinnat saattavat herättää tarpeen tarkempaan tiedon etsintään. Tällöin käytämme tukenamme aiheeseen sopivaa kirjallisuutta. Lapsilla on mahdollisuus havaintojensa jälkeen tehdä myös itse kokeita, mm. teemme erilaisia väri-vesiseoksia maitopurkkeihin ja tutkimme mitä vedelle tapahtuu kylmässä. Saatamme vertailla itse keräämiemme kivien ja keppien painoja. Esikoululaiset toimivat yhdessä pienempien kanssa pareittain sääapulaisina. Sääapulaisten tehtävänä on käydä alarapun lämpömittarista katsomassa lämpötila ja merkata se ylös. Lisäksi he valitsevat päivän säätä kuvaavan kortin. Yhdessä he kertovat tiedon ryhmälle ja laittavat tiedon myös säätauluun.

6. Kieli ja vuorovaikutus

Kieli on ajattelun ja ilmaisun väline. Huomattava osa lapsen kielellisistä taidoista opitaan jokapäiväisessä aikuisen ja lapsen ja lasten välisissä vuorovaikutustilanteissa. Mitä pienempi lapsi on sitä enemmän vuorovaikutuksen syntyminen ja ylläpitäminen on aikuisen vastuulla. Aikuisen tehtävänä on käyttää monipuolista ja rikasta kieltä. Lapsen hoitosuhteen alussa lapsen turvallisuutta lisää aikuisen rauhallinen puhe päivän kulusta. Samoin perushoitotilanteissa lapselle puhutaan ja selitetään meneillään olevia asioita. Kasvaessaan lapset liittyvät leikkisään kielen toimintaan. Leikkiminen ystävien kanssa edistää kielellisiä taitoja kuten keskustelemista, kuuntelemista, aloitteiden tekemistä ja aloitteisiin vastaamista. Näitä kielellisiä taitoja lapsi harjoittelee päivittäin leikkiessään ystävien kanssa. Puhumalla lapset muotoilevat leikkinsä tarkoitusta, kuvailevat sen etenemistä ja

säätelevät suhteitaan. Puhuminen ja vuorovaikutustaitojen kehitys on yhteydessä lapsen ystävyys-suhteisiin, emotionaaliseen ja sosiaaliseen kehitykseen sekä oppimisvalmiuksiin.

Mielestämme on tärkeää mahdollisimman varhain aloittaa lapsen kielellisen kehityksen tukeminen. Linnunlaulussa pidämme tärkeänä, että aikuinen pysähtyy kuuntelemaan lasta, jotta lapsi voi kertoa rauhassa asiansa loppuun asti. Lapsia askarruttaa moni asia ja he pohtivat paljon. Tällaiseen ihmettelemiseen ja kyselemiseen haluamme päiväkodissamme pysähtyä. Kun lapselle annetaan aikaa puhumiseen, rikastuu ja vahvistuu hänen sana- ja käsitevarastonsa. Usein ensimmäiset kuulumiset vaihdetaan jo aamutervehdysten yhteydessä. Ruokailuissa aikuinen istuu pöytään yhdessä lasten kanssa. Tällöin lapset voivat kertoa tutuista ja heille tärkeistä asioista. Kiinnitämme huomiota puhe- ja äänenkäyttöön. Rohkaisemme jokaista lasta sekä osallistumaan keskusteluun, että myös keskittymään toisten kuunteluun.

Viikkoomme kuuluu ryhmän yhteisiä hetkiä, joissa lapset voivat kertoa mielipiteitään, toiveitaan ja ajatuksiaan. Lapsi saa toimia kysyjänä, kertojana ja leikkijänä. Rohkaisemme lapsia kertomaan omia tarinoita. Kirjaamme ne ylös ja esitämme niitä toisille yksin tai yhdessä. Oma kansioita tehdessä aikuinen kirjaa lapsen kertomia jutusteluja esim. retkistä tai omista piirroksista. Myös vuoden aikana otetut valokuvat saavat kuvatekstinsä lasten kertomana.

Lapsen kielellisen tietoisuuden eri osa-alueiden kehittyminen edeltää lukemaan ja kirjoittamaan oppimista. Lapselle sanoilla ja kielellä leikkely on luonnollista. Parhaiten lapsen kielellinen tietoisuus kehittyy leikkien. Päivittäin leikimme kielellä. Äänneleikit, sanaleikit, rytmileikit ja suujumppaharjoitukset tapahtuvat ohjatuissa tilanteissa, mutta myös viihdyttävät lasta ruokaa odotellessa tai rauhoittavat perushoitotilanteita. Jo pienten ryhmissä rytmitetään omia ja ystävien nimiä ja lapsi tutustuu oman nimensä kirjoitusasuun. Riimittelemällä lapsi oppii kuuntelemaan kielen äännerakennetta. Samalla lapsi oppii vertailemaan sanoja niiden äänneisiin liittyvien ominaisuuksien perusteella. Keksimme lauseita, joissa kaikki sanat alkavat samalla alkuäänteellä. Kuuntelemme paljon erilaisia sanoja. Yhdessä pohdimme niiden alku-, keski- ja loppuäänteitä ja vertailemme sanojen pituuksia.

Esikouluikäiset ovat kiinnostuneita siitä, että puhuttu kieli voidaan muuttaa kirjoitukseksi ja kirjoitettu kieli puheeksi. Lapset harjoittelevat mielellään kirjoittamista omilla viesteillä ja jutuissaan. Pidämme esillä kirjainmalleja, kyniä ja papereita niiden tuottamiseen. Ohjaamme lasta oikeaan kynäotteeseen.

Arvostamme lastenkirjallisuutta. Sadut, kertomukset, runot, riimit ja rikas suomalainen kansanperinne ovat tärkeitä lapsen kielellistä kehitystä tuettaessa. Lepohetkellä luemme lapsille päivittäin.

7. Sisällölliset orientaatiot

Sisällölliset orientaatiot muodostavat kehyksen siitä, millaisia kokemuksia, tilanteita ja ympäristöjä tarjoamme ja organisoimme, jotta lapselle alkaa vähitellen tulla valmiuksia, joiden avulla hän pystyy perehtymään, ymmärtämään ja kokemaan ympäröivän maailman monimuotoisia ilmiöitä. Sisällölliset orientaatiot ja lapsen oppiminen toteutuvat kaiken ikäisillä lapsilla leikissä, tutkimisessa, liikkumisessa ja taiteellisessa kokemisessa. Esiopetus on osa laajempaa varhaiskasvatuksen kokonaisuutta, jonka piiriin lapset tulevat aloittaessaan päivähoiton. Esiopetuksessa noudatetaan Helsingin kaupungin esiopetuksen opetussuunnitelmaa (2005).

7.1 Matemaattinen orientaatio

Matematiikka on luontainen osa lapsen arkipäivää, matematiikkaa on kaikkialla: kellot, leikkilorut, laulut, pöydän kattaminen, lelujen kerääminen, piirileikit jne. Jo pienillä lapsilla voi eri tilanteisiin liittää matematiikan ihmettelyä, keksimistä ja oppimista. Pienten lasten kanssa toimiessaan aikuisen tehtävänä on ihmetellä ja pohtia yhdessä lapsen kanssa matemaattisia ilmiöitä ja käsitteitä. Oma ikä on esimerkiksi asia, joka 2-3-vuotiaita pohdituttaa, samoin ruokailussa lihapullien laskeminen kehittää jo pienenkin lapsen ”matikka päätä”. Lähtökohtana ovat lapsen uteliaisuus ja kiinnostuksen kohteet. Matematiikan oppiminen nivotaan kaikkeen arkeen ja kaikkeen toimintaan. Toiminnallisuus ja leikkiminen ovat avainsanoja matematiikan oppimisessa. Lapsella oppiminen helpottuu, mitä useampaa aistikanavaa käytetään. Erityisesti musiikkiin ja liikuntaa sisältyy runsaasti matemaattisia aineksia.

Matematiikan sisältöalueen sisältöjä ovat: luokittelu, vertailu, sarjoittaminen, päättely, lukukäsite, lukusuorat - ja jonot, järjestysluvut, lukujen hajottaminen ja koonti, laskutoimitukset, 10-järjestelmä, mittaaminen, avaruudelliset suhteet, tilastot ja arviointi.

Matematiikassa sisältöalueisiin tutustuminen etenee lapsen kehitystason ja aikaisemmin opitun mukaan. Esiopetuksessa syvennetään matematiikan sisältöjä ja opetus on jo tavoitteellisempaa. Oppimisympäristö rakennetaan siten, että lapsilla on näkyvillä ja käytössä matemaattisia symboleja (luvut, +, -, =, suurempi kuin, pienempi kuin, ylös, alas, muodot jne.) Omat, itse rakennetut 10-järjestelmä pelit innostavat lasta tutustumaan jo vaativampaankin oppiainekseen. Esiopetuksessa menetelminä ovat leikki, tutkiminen, laboratoriotyöskentely, parityöskentely, keskusteleminen ja työtehtävät. Tärkeää on motivaatio, pohtiminen, hauskuus, luovuus ja uskallus ratkaista ongelmia eri tavoin pelkäämättä ”vääriä vastauksia”.

7.2 Historiallis-yhteiskunnallinen orientaatio

Lapsi elää vahvasti tässä ja nyt. Lapselle alkaa muodostua vähitellen kuva elämästä, menneisyydestä ja nykyisyydestä.

Pienelle lapselle jo vuosi hänen kasvussaan merkitsee paljon. Juhlistamme jokaisen lapsen syntymäpäivää perinteitä vaalien. Päivänsankarin istuessa juhlatuolillaan, tutkimme hänen omakansiotaan, katselemme valokuvia ja vuosien varrella tehtyjä töitä. Samalla pohdimme, miten hän on kasvanut ja muuttunut. Tässä yhteydessä lapset monasti kertaavat sen missä ryhmässä he ovat päiväkodissamme ihan ensimmäisenä olleet ja mikä on heidän ryhmänsä juuri tällä hetkellä. Esiopetusikäisten kanssa teemme oman sukuun isovanhempiin asti.

Rakennus, jossa päiväkotimme sijaitsee, tarjoaa upean mahdollisuuden kurkistaa menneisyyteen. Koko talon yhteinen projekti v. 2006–2007 on ollut sata vuotta täyttävä rakennuksemme. Olemme tutkineet rakennuksemme tiloja uudella tavalla. Sadutus pienryhmässä ullakkovintillä/kellarin komerossa on avannut silmiämme nähdä taloamme uudesta näkökulmasta. Kultakäkösöt ovat tutkineet rakennusta itse tehdyin kiikarein. Tietoisuus rakennuksemme iästä on auttanut lapsia näkemään sen vivahteikkaita muotoja ja koristelun yksityiskohtia. Vanhat esineet ja dokumentit avaavat tilaa keskusteluille, joiden kautta lapsi rakentaa käsitystään menneestä.

Arvostamme omaa kansanperinnettämme. Haluamme säilyttää sen mukana arjessamme ja välittää sitä lapsille. Vietämme vuoden aikana yhteisiä juhlia, joissa perinteillä on tärkeä osuutensa. Itsenäisyyspäivän lipunnosto soihtukulkueineen luo arvokasta tunnelmaa. Esiopetusikäisten kanssa tutustumme tähän aiheeseen laajemmin mm. Suomen lippuja askarrella ja keskustellen juhlan merkityksestä meille suomalaisille. Jouluisen puurojuhlan tunnelma lasten esityksineen on lämminhenkinen. Isän- ja äitienpäiväkahvit perheille ja kevätjuhla ovat myös toimintakautemme kuuluvia juhlia. Vuosittain käymme Kultakäkösten ryhmän kanssa laulamassa perinnettä lauluja Arlan päiväkodissa Kalevalan päivänä. Vahvistamme lapsen näkemystä omasta kulttuuriperinnöstään. Suomenruotsalaiseen kansanperinteeseen tutustumme, kun Lucian päivän kulkue vierailee päiväkodissamme kielikylpypäiväkoti Arlan lapset esiintyjinä.

Kallion alue ja Hakaniemen torin ympäristö leikkipuistoineen tarjoaa tutustumispaikkoja pienimmillekin lapsillemme. Esiopetusikäisten kanssa tutustumme laajemmin Helsinkiin, pääkaupunkiimme tekemällä retkiä museoihin ja erilaisiin näyttelyihin.

7.3 Luonnontieteellinen orientaatio

Linnunlaulussa pyrimme siihen, että lapsi tuntee luonnon läheisenä ja turvallisena. Lasten omien kokemusten ja tutkimuksien avulla haluamme vahvistaa lasten luontoa suojelevaa ja säästävää asennetta. Päiväkodillamme on oma aidattu piha, jossa lapset voivat liikkua vapaasti ja tehdä omia

havaintojaan ulkoilujen aikana. Vuodenaikojen vaihtelut näkyvät pihassamme. Pihalta löytyy mm. kiviä, oksia, lehtiä ja vettä. Lapset keräävät näitä mielellään ja käyttävät leikeissään muokaten ympäristöään. Aidatun kallion kukkulalla lapset keväisin ja kesäisin tutkivat ötököiden elämää. Syksyisin ympäristön värikkäät lehdet inspiroivat leipomoleikkeihin ja askarteluihin. Talvella lumi mahdollistaa rakenteluleikit, joissa lasten mielikuvitus pääsee valloilleen, lumihevokset, -etanat ja – ukot voivat liikkua pihassamme. Yhdessä ihmettelemme pihassamme vierailevia oravia, lintuja ja jäniksiä. Ikkunasta seuraamme lehtipuiden muuttumista vuoden aikana. Pääsiäisenä istutamme vehnänsiemeniä ruohoksi ja huolehdimme siitä, että istutuksemme saavat riittävästi vettä, lämpöä ja valoa. Käytämme luonnonmateriaaleja rakenteluleikeissämme. Lapset voivat rakentaa oman minimetsän luontopöydän kannosta, kivistä ja kepeistä.

Me kaikki Linnunlaulussa haluamme toimia vastuullisesti ja luontoa ja ympäristöä kunnioittaen. Keskustelemme lasten kanssa siitä, millä tavoin toimimalla voi luontoa ja ympäristöä säästää ja hoitaa. Käytämme kierrätysmateriaaleja leikeissä ja muussa toiminnassamme. Keskustelemme kierrätyksestä ja sen vaikutuksesta ympäristöömme.

Yhdessä huolehdimme pihamme siisteydestä. Keväisin vietämme perheiden kanssa talkoopäivää haravoiden ja pihakukkia istuttaen. Päivittäin huolehdimme yhdessä lasten kanssa lelulaatikon leluista ja niiden korjaamisesta laatikkoon ulkoilun jälkeen.

7.4 Eettinen orientaatio

Linnunlaulun päiväkodissa haluamme luoda aitoa suvaitsevaisuuden ilmapiiriä kaikkeen toimintaamme. Elämme täällä erilaiset aikuiset ja lapset yhdessä. Eettisen kasvatuksemme perustana päiväkodissamme on lapsen oma toiminta ja itsensä hyväksyminen sekä erilaisuuden hyväksyminen.

Lapsi oppii vähitellen ymmärtämään oman toimintansa merkityksen muille ihmisille ja ottamaan vastuuta omasta toiminnastaan ryhmän jäsenenä. Autamme lasta ymmärtämään ja kunnioittamaan omia ja toisten tunteita ja oikeuksia. Tavoitteenamme on, että lapsi vähitellen sisäistää eettisiä periaatteita ja toteuttaa niitä toiminnassaan.

Eettinen kasvatus liittyy kaikkeen toimintaamme. Etsimme vastauksia lasten pohdintoihin ja esille tulleisiin kysymyksiin. Mietimme lasten kanssa yhdessä oikean ja väärän välisen eron ymmärtämistä, hyvän ja pahan erottamista sekä anteeksipyyttämisen ja – antamisen merkitystä heidän omalle toiminnalleen.

Päivittäisissä toiminnoissaan ja leikeissään lapsi harjoittelee ratkaisemaan ristiriitoja rakentavasti aikuisen ohjauksessa. Käsittelemme lasten esiin nostamia asioita mm. yhteisten sääntöjen noudattamisesta ja kaverin mukaan ottamisesta leikkiin. Rohkaisemme lapsia kertomaan kokemistaan epäoikeudenmukaisuuksista. Harjoittelemmme toisen huomioonottamista, ohjaamme lapsia toimimaan hyvien tapojen mukaisesti.

Kannustamme lasta luottamaan itseensä ja arvioimaan toimintaansa. Päiväkodin lasten ja aikuisten esimerkin, leikin satujen, draaman, laulujen kautta lapsi saa aineksia rakentaa omaa eettistä ajatteluaan

7.5 Uskonnollis-katsomuksellinen orientaatio

Toimintamme lähtökohtana on tasa-arvoinen ja hyväksyvä suhtautuminen erilaisiin vakaumuksiin ja tapoihin. Perhe kertoo meille, millä tavoin he haluavat lapsensa osallistuvan päiväkotimme uskontokasvatukseen ja toimintamme sisältämiin uskonnollisiin tapahtumiin. Tarvittaessa järjestämme lapsille muuta toimintaa sellaisissa hetkissä, kun perheen vakaumus sitä vaatii. Ohjaamme lasta toisen vakaumuksen ja kulttuurin kunnioittamiseen. Koemme erilaiset elämäkatsomukset rikkautena. Saamme tietoa eri kulttuureista ja uskonnoista mm. kirjojen/musiikin välityksellä sekä retkien ja tutustumiskäyntien kautta.

Päiväkoti Linnunlaulussa toiminnassa huomioidaan kristillinen juhlapyhien kulttuuriperinne. Meille tärkeitä juhlia ovat joulu ja pääsiäinen. Yhdessä lasten kanssa keskustelemme näiden juhlien merkityksestä meille ja niihin liittyvistä tavoista lasten ikätaso huomioonottaen. Esiopetusikäisten lasten kanssa on mahdollisuus pohtia asiaa syvemmältä. Vuosittain vierailemme Kallion seurakunnan järjestämissä tilaisuuksissa mm. Kallion kirkossa ja seurakuntasalissa. Joulun odotuksen aloitamme Diakonissalaitoksen kirkossa yhdessä perheiden kanssa. Joulujuhlan aloitamme kuvaelmalla.

Seurakunnan työntekijät vierailevat toimintakauden aikana luonamme muutaman kerran. Nämä hetket on erityisesti suunniteltu lapsille. Laulut ja nukketheaterin avulla kerrotut tunnustukselliset hetket tarjoavat lapsille aineksia omaan pohdintaan. Lapsella on mahdollisuus esittää ääneen omia kysymyksiään.

Esiopetuksessa lapsi osallistuu huoltajan valinnan mukaan evankelis-luterilaiseen uskontokasvatukseen, elämäkatsomustietokasvatukseen tai muuhun korvaavaan toimintaan.

7.6 Esteettinen orientaatio

Esteettinen orientaatio avautuu havaitsemisen, kuuntelemisen, tuntemisen ja luomisen kautta. Kauneuden, harmonian, melodian, rytmin, jännityksen ja ilon, mutta myös niiden vastakohtien kautta lapsi saa omakohtaisia aistimuksia, tuntemuksia ja kokemuksia. Näiden kokemusten ja aistimusten kautta lapsen omat arvostukset, asennoituminen ja näkemykset alkavat hahmottua.

Talomme on kaunis ja jo 100 vuotta vanha. Talo on rakennettu sokeain ammattikouluksi, ja kuten päiväkodin perustaja johtaja sanoi, ”100 vuotta sitten arvot olivat kohdallaan, kun näin kaunis rakennus rakennettiin sokeille”. Tänä päivänä haluamme vaalia rakennuksen henkeä ja kauneutta. Kun uusimme päiväkotimme huonekaluja ja tekstiilejä otamme huomioon sekä toimintamme päiväkotina että talon luonteen. Opetamme lapsia huomaamaan

rakennuksemme kauniita yksityiskohtia. Päiväkotirakennuksemme 100-juhlia vietimme tunnelmallisesti ja arvokkaasti.

Rauhallinen tunnelma päiväkodissamme on meille tärkeä. Päivittäin harmonian tunne voi syntyä kohteliaasta käytöksestä ja toisen ihmisen huomioimisesta. Lasten erilaiselle tekemiselle annamme aikaa, esim. ulos lähtiessä katsomme kenellä on leikit kesken ja annamme hänen vielä jatkaa. Selkeä päiväjärjestys ja säännöt edistävät rauhallisuutta. Oman keittäjän kauniisti asettama salaattilautanen ansaitsee esittelyn lapsille ennen ruoanjakoa. Lepohetkellä rauhallinen musiikki auttaa lasta lepoon.

Erilaisten esteettisten näkemysten kunnioittaminen on myös tärkeää, kannattaa pysähtyä ja tarkkailla, sillä näennäinen aikuisen näkemä kaos voikin olla lapsille tarkoin mietitty leikki.

8. Lapsen tukeminen varhaiskasvatuksessa

Päivähoidon hoito- ja kasvatustehtävässä on aina kysymys lapsen omien mahdollisuuksien tukemisesta. Lapsen tunteminen ja hänen vanhempiensa näkökulman huomioiminen luovat pohjaa lapsen yksilöllisyyden huomioimiselle ja sille, että lapsi tulee kohdatuksi tarpeineen. Tämä työ etenee prosessina läpi lapsen päivähoitovuosien.

Lapsen tuen tarpeen arvioinnin lähtökohtana varhaiskasvatuksessa on vanhempien ja kasvatushenkilökunnan havaintojen yhteinen tarkastelu. Lapsella voi olla myös jo ennen päivähoidon aloittamista todettu erityisen tuen tarve tai asia havaitaan myöhemmin esim. neuvolaseurannassa.

.Kun lapsi tarvitsee erityistä tukea, laadimme hänelle kuntoutussuunnitelman vanhempien, kasvattajien ja alueen erityislastentarhanopettajan kanssa. Kuntoutussuunnitelmaa seurataan ja arvioidaan säännöllisesti. Kuntoutussuunnitelmassa tarkennetaan lapsen mahdollisesti tarvitsemat tukitoimet, jotka voivat olla varhaiskasvatuksellisia, kuten pienryhmätoimintaa, kommunikaation apuvälineitä, perustaitojen harjaannuttamista sekä lapsen itsetuntoa vahvistavia toimia tai niiden lisäksi rakenteellisia tukitoimia. Rakenteellisia tukitoimia voivat olla ryhmäkoon pienennys, avustaja tai alueen erityislastentarhanopettajan työskentely päiväkotikiinteistössä. Päätöksen rakenteellisista tukitoimista tekee päätöksen päivähoitoalueen päällikkö.

Erityistä tukea tarvitseva lapsi on ryhmänsä jäsen ja hän puuhailee muitten tavoin mukana yhteisessä toiminnassa ja hyötyy samoista toimenpiteistä ja kaikkien lasten yhteisestä ryhmätoiminnasta kuin lapset yleensäkin. Oleellista on pystyä nivomaan lapsen tarvitsema yksilöllinen tuki lapsiryhmän arjen toimintaan. Kasvatushenkilöstön ja erityistyöntekijöiden pitämässä pienryhmissä ja hoitopäivän perustilanteissa henkilökunta pyrkii mahdollistamaan varhaista tukea tarvitsevan lapsen täysvaltaista osallisuutta.. Erityisavustajan tehtävänä on toimia pedagogin tukena ja olla mukana mahdollistamassa ja toteuttamassa lapsen varhaista kuntoutusta.

Alueen erityislastentarhanopettaja on meillä tuttu henkilö sekä lapsille että vanhemmille. Ensikosketuksen alueemme erityislastentarhanopettajaan lapset ja vanhemmat saavat syksyn ensitapaamisessa nyyttikestien merkeissä tai viimeistään lapsiryhmien kahvituksissa. Lapsiryhmässä toimimisen lisäksi erityislastentarhanopettaja osallistuu meillä yksittäisten lasten kuntoutuksen suunnitteluun ja toteutukseen sekä yhteistyöhön vanhempien kanssa.

9. Monikulttuurisuus

Päiväkoti Linnunlaulussa perheiden eri kulttuuritaustat ovat jokapäiväistä arkielämää. Lähtökohtana on, että jokaista lasta ja perhettä kohdellaan tasa-arvoisesti kulttuurista ja katsomuksesta riippumatta.

Vanhempien kanssa käytävissä hoito- ja kasvatustalkuissa sovitaan mm. lapsen ruokailusta ja perheen kulttuuriin liittyvistä tavoista. Vanhempia rohkaisemme ja kannustamme huolehtimaan lapsen äidinkielen kehittymisestä ja kulttuurisen perinteen välittymisestä. Tärkeää on sekä tukea lapsen oman kulttuurin säilymistä että suomalaisen yhteiskuntaan sopeutumista. Tarvittaessa käytämme hoito- ja kasvatustalkuissa tulkkia.

Linnunlaulun päiväkodissa maahanmuuttajataustaiset lapset ovat ikänsä mukaan sijoitettu suomea äidinkielenään puhuvien lasten ryhmiin. Suomen kielen opetus tapahtuu Linnunlaulussa Helsingin kaupungin päivähoidon vastuualueen suomi toisena kielenä (S2) suunnitelman mukaisesti. Jokaiselle lapselle, jonka äidinkieli on muu kuin suomi, teemme henkilökohtaisen S2- opetussuunnitelman yhdessä päivähoitoalueen S2-opettajan kanssa. Suomen kielen kehitystä ja tasoa seuraamme esim. Kettutestin avulla. Päiväkotimme S-2 vastuuhenkilö päivittää S-2 kansiota, jossa on tärkeää suomi toisena kielenä opetuksen materiaalia, mm. työkalupakki.

Suomen kieltä opitaan kaikissa arjen vuorovaikutustilanteissa suomea äidinkielenään puhuvien lasten ja aikuisten kanssa. On tärkeää, että lapsi tuntee kuuluvansa ryhmään ja tätä kautta pystyy sitoutumaan yhteiseen toimintaan. Rohkaisemme lasta kielenkäytössä ja tuemme sitä esim. kuvien avulla (päiväjärjestys, uusien laulun sanojen opettelu). Pienryhmätoimintamme antaa tilaa opetella suomenkieltä ja rohkaisee lasta oman puheen tuottamiseen. Päivittäiset kirjanlukuhetket, pelien pelaamiset ja ruokapöytäkeskustelut, joissa aikuinen käyttää selkeää ja rauhallista puhetta tarjoavat myönteisiä suomen kielen oppimisen hetkiä. Tavoitteena on, että lapselle täysin vieraskin kieli muuttuisi vähitellen lapsen käyttö- ja leikkikieleksi.

10. Yhteistyökumppanit

Alueen muut päiväkodit

Teemme yhteistyötä alueen muiden päiväkotien kanssa. Varahoito oman päiväkodin kehittämispäivinä on järjestetty lähipäiväkotien kanssa, samoin kesäaikana toimintamme yhdistyy siten, että yksi päiväkotit alueella on ns. päivystävä päiväkotit, jonne hoitoa tarvitsevat lapset sijoitetaan, myös oma henkilökuntamme työskentelee päivystävässä päiväkodissa tarpeen mukaan. Kallio-Alppiharjun alueen esiopetusikäiset lapset kohtaavat erilaisissa yhteisissä tapahtumissa mm. sähköturnaus. Esiopetuksesta vastaavilla opettajilla on yhteisiä kokoontumisia, joissa pohditaan mm. yhteistyötä alueen koulujen kanssa.

Oppilashuolto

Esiopetusikäiset lapset kuuluvat oppilashuollon piiriin. Syksyisin päiväkodin johtaja, esiopetuksesta vastaava opettaja, alueen erityislastentarhanopettaja (elto) ja kiertävä erityislastentarhanopettaja (kelto) käyvät läpi esiopetusikäisten lasten oppilashuollolliset tarpeet. Oppilashuollon tavoitteena on tunnistaa oppimisen esteet ja lapsen hyvinvointia uhkaavat asiat. Huolen ilmaantuessa asiasta keskustellaan vanhempien kanssa ja sovitaan tarvittaessa jatkotoimenpiteistä. Päivähoitoalueelle on nimetty moniammatillinen oppilashuoltoryhmä, jonka tehtävänä on koordinoida ja kehittää oppilashuoltotyötä, edistää oppimisympäristön terveellisyyttä ja turvallisuutta ja etsiä ratkaisuja tukea tarvitsevien lasten auttamiseksi.

Perhe- ja lasten neuvola

Yhteistyötä lastenneuvolan kanssa teemme lapsen 3- ja 5-vuotistarkastusten yhteydessä. Tässä yhteistyössä myös vanhemmat ovat mukana. Perheneuvolaa voimme konsultoida tarvittaessa.

Sosiaalityö

Teemme yhteistyötä alueen sosiaalityöntekijöiden ja perhetyöntekijöiden kanssa. Yhteistyötä tehdään perheiden tilanteiden mukaan yhdessä perheiden kanssa. Yhteinen tapaaminen päiväkodin henkilökunnan kanssa on kerran vuodessa.

Muut yhteistyökumppanit

Puheterapeutti, ravitsemusterapeutti, Vallilan hammashoitola, Lasten- ja nuorten sairaala ovat moniammatillisia yhteistyökumppaneita lasta koskevissa asioissa.

Helsingin kulttuuripalveluista meille tuttuja yhteistyökumppaneita ovat mm. Kallionkirjasto, teatterit, museot, Eläintarhan urheilukenttä, Harakan saari ja uimahallit.

Kallion seurakunta käy pitämässä lapsille oppitukioita muutaman kerran vuodessa ja järjestää meille mm. oman Adventtikirkon, johon myös vanhemmat on kutsuttu.

11. Arviointi ja kehittäminen

Arvioinnissa on tärkeää sekä tutkia miten asetetut tavoitteet on saavutettu että tunnistaa toimintamme vahvuudet ja nostaa esille kehittämistarpeita. Arvioinnin tavoitteena on kehittää päiväkotimme toimintaa ja edistää ammatillista kasvua. Varhaiskasvatuksen arki on meille tärkeä arvioinnin kohde, se sisältää mm. erilaiset pedagogiset ratkaisut ja niiden toimivuuden lasten kannalta, päiväkotiyhteisön toimivuuden, henkilöstön ammattitaidon ja kasvatuskumppanuuden muodostumisen. Lapsen kasvua ja kehitystä arvioimme liittyen hänen kasvuympäristöönsä. Arviointi päiväkotiki Linnunlaulussa on jatkuvaa ja sitä tehdään erimuodoissa ja laajuudessa päivittäin, viikoittain, kuukausittain ja vuosittain.

Jokaisella lapsiryhmässä on viikoittain ”tiimipalaveri”. Tiimipalaverin aikana muiden ryhmien aikuiset valvovat palaveria pitävien ryhmän lapset. Tiimipalaverissa suunnitellaan yhdessä oman lapsiryhmän toimintaa, keskustellaan yksittäisistä lapsista ja heidän tarpeistaan ja lapsiryhmän toimivuudesta. Arviointi on tärkeässä osassa tiimipalaverissa, on tärkeää yhdessä pohtia missä on onnistuttu, mitä pitäisi muuttaa ja missä voimme kehittää toimintaamme ja toimintatapojamme.

Viikoittaisessa talon kokouksessa on edustaja kustakin lapsiryhmästä sekä ”keittiötiimistä”. Viikkopalaverimme alkaa aina menneen viikon arvioinnilla, missä on onnistuttu ja toisaalta mihin asioihin pitää puuttua välittömästi. Myös vanhemmilta tullut palaute, joka on tarpeen nopeasti käsitellä on mahdollista käsitellä heti viikkopalaverissa. Noin kerran kuukaudessa koko henkilökunta kokoontuu ns. pedagogiseen iltaan, jossa arvioimme ja kehitämme kulloinkin tärkeiksi koettuja asioita.

Päiväkotiki Linnunlaulun kehittämispäiviä pidetään kaksi kertaa vuodessa. Silloin päiväkotiki on kiinni ja lapset hoidetaan kotona tai lähipäiväkodeissa. Kehittämispäivissä arvioimme ja suunnittelemme toimintaa ja käymme keskusteluja toiminnan sisällöstä ja arvoista. Toimikauden yhteinen teema on usein syntynyt näillä ideapäivillä.

Päiväkotiki Linnunlaulussa jokaisella lapsella on oma kasvun kansio. Kasvun kansio toimii dokumenttina lapsen päiväkotiajalta ja siihen liitetään lapsen omien töiden lisäksi henkilökunnan kokoamia haastatteluja, lapsen kertomuksia, satuja, valokuvia ja toiminnan kuvauksia. Kasvun kansio antaa perheelle, henkilökunnalle, uudelle hoitopaikalle, koululle tärkeää tietoa lapsen kehityksestä ja on myös lapselle itselleen hyvin tärkeä.

Pidämme tärkeänä lasten mukana olemista päiväkodin toiminnan ja oppimisympäristön arvioinnissa ja kehittämisessä. Menetelminä lasten kuulemisessa ja osallistumisessa ovat mm. haastattelut, lasten omien ratkaisujen kokeilu oppimisympäristöä ja toiminnan sisältöjä kehitettäessä.

Vanhemmat antavat päivittäin palautetta päiväkotimme toiminnasta ja työstämme. Hoito- ja kasvatust keskusteluissa syvennetään tuntemusta yksittäisistä lapsista. Keskustelun aiheena ovat lapsen vahvat puolet ja

toisaalta arvioidaan lapsen tuen tarpeet. Keväisin lyhyemmässä keskustelussa arvioidaan syksyllä asetettujen tavoitteiden saavuttamista ja tehdään arvio nykytilanteesta. Esikoululaisille tehdään yhdessä vanhempien kanssa esiopetuksen suunnitelma (LEOPS), jota arvioidaan keväällä. Vanhempien ryhmäkohtaisissa kahvituksissa ja vanhempainilloissa vanhemmilla on mahdollisuus antaa palautetta myös muiden vanhempien kuullen ja jakaa mielipiteitään ja kokemuksiaan laajemmin. Arvokasta tietoa olemme saaneet vanhemmilta, kun vanhemmat ovat arvioineet päiväkotimme arjen sujuvuutta sitä varten kehitetyllä välineellä, jonka avulla päiväkotimme parhaat käytännöt, kaaosta aiheuttavat tekijät, tavoitteet ja mahdollisuudet on kartoitettu.

Henkilökunnan ja johtajan välisissä kehityskeskusteluissa työntekijät arvioivat mennyttä toimikautta ja omien tavoitteiden saavuttamista. Kehityskeskusteluissa kartoitetaan jokaisen työntekijän osaamisalueita ja mahdollisia koulutustarpeita. Työntekijöitä ohjataan tarvittaessa kouluttautumaan uusille Linnunlaulun tarvittaville osaamisalueille. Näissä keskusteluissa johtaja saa ja antaa palautetta myös omasta työstään henkilökunnalta.

Liite 1.

KALLION ALUEEN ESI- JA ALKUOPETUKSEN NIVELTÄMISSUUNNITELMA

SISÄLLYS

1. KALLIO ELINYMPÄRISTÖNÄ	3
2. TAVOITTEET	4
3. YHTEISTYÖMUODOT	7
4. ARVIOINTI JA KEHITTÄMINEN	8

LIITTEET

Liite 1. Yhteystiedot

Liite 2. Lapsen esiopetuksen suunnitelma

1. KALLIO ELINYMPÄRISTÖNÄ

Kallio on perinteikäs kantakaupunginosa, ja se on Suomen tiheimmin rakennettua aluetta. Kalliossa on myös kaupungin pienimmät asunnot. Lasten osuus väestöstä on Helsingin alhaisin. Voimakas muuttoliike on Kalliolle ominainen piirre. Asuminen Kalliossa merkitsee monelle tiettyyn elämänvaiheeseen liittyvää ajanjaksoa.

Kalliossa on hyvät liikenne yhteydet ja runsas kulttuuritarjonta, jona tarjoamia mahdollisuuksia käytetään koulussa ja päiväkodeissa opetuksen rikastamiseksi. Kallion ala-aste on matematiikkapainotteinen. Varhainen täydellinen kielikylypyohjelma päiväkodista ala-asteelle kokoaa oppilaita muiltakin alueilta. Alueen erityispäivähoito ja erityisopetus palvelevat koko kaupungin asukkaita.

Lapsilla on mahdollisuus tavata toisia samanikäisiä lähinnä päiväkodissa ja koulussa, koska välttämättä samassa talossa ei asu muita lapsia ja lasten vapaa liikkuminen ulkona kaduilla on rajoitettua. Näistä syistä sosiaalisten taitojen kehittyminen on tärkeää sekä esiopetuksessa että koulussa. Viime vuosina alueelle on asettunut asumaan myös runsaasti maahanmuuttajia. Myös suvaitsevaisuuteen kasvaminen onkin koettu alueella tärkeäksi kasvatustavoitteeksi.

2. TAVOITTEET

Suunnitelma on tarkoitettu Kallion alueella esi- ja alkuopetusta toteuttaville eli 5 – 8-vuotiaiden opettajille. Tavoitteena on luoda jatkuvuus lasten oppimiselle heidän siirtyessään päiväkodista koulun, ja lisätä lasten oppimisympäristöjen tuntemusta sekä koulussa että päiväkodeissa. Tarkoituksena on myös luoda pysyviä yhteistyökäytäntöjä koulun ja päiväkotien välille, esimerkiksi esi- ja alkuopetuksen opettajat tutustuvat toistensa työhön. Niveltämissuunnitelma on osa päiväkotien ja koulun opetussuunnitelmia.

3. YHTEISTYÖMUODOT

Syys- lokakuussa päiväkodit kutsuvat alkuopetuksen oppilaat vierailulle vanhaan päiväkotiansa.

Esiopetusvuoden aikana lapset vierailevat ensimmäisen tai toisen luokan oppitunnilla. Syksyllä, lukukauden käynnistyttyä ja esiopetuksessa olevien lasten määrän varmistuttua, koulu kutsuu esiopetusryhmät vierailulle.

Esiopetusryhmät vierailevat myös koulun tapahtumissa mahdollisuuksien mukaan. Koulun opettajat kutsuvat.

Päiväkodit käyttävät koulun tiloja silloin, kun sopivia, esimerkiksi liikuntasalivuoroja, löytyy. Koulutulokkaat kutsutaan tutustumaan kouluunsa, luokkatovereihinsa ja opettajaan keväällä.

Alueen esiopetuksesta vastaavat lastentarhanopettajat kokoontuvat noin neljä kertaa vuodessa. Näihin kokoontumisiin osallistuvat tarvittaessa myös alkuopetuksen opettajat. Yhteinen esi- ja alkuopetuksen kokous pidetään huhtikuussa. Silloin arvioidaan ja tarkistetaan esi- ja alkuopetuksen niveltämissuunnitelmaa. Päiväkotien vastuhenkilöt kutsuvat kokouksen koolle.

Toukokuussa koulun oppilashuoltotyöryhmä kutsuu koulutulokkaiden lastentarhanopettajat tapaamiseen, jossa käsitellään lasten kouluvalmiuksia, tarvetta erityisopetukseen ja valmistellaan luokkajakoa.

Tavoitteena on myös, että esi- ja alkuopetuksen opettajat tutustuvat toistensa työhön.

Lapsen siirtymistä esiopetuksesta kouluun helpotetaan myös Lapsen esiopetuksen suunnitelmalla (LEOPS), joka täytetään yhdessä lapsen ja vanhempien kanssa ja jonka vanhemmat toimittavat halutessaan kouluun syksyllä lukukauden alkaessa.

4. ARVIOINTI JA KEHITTÄMINEN

Niveltämissuunnitelmaa arvioidaan esi- ja alkuopetuksen kokouksissa ja rehtorin ja päiväkotien johtajien tapaamisissa.

Niveltämissuunnitelmaa arvioidaan ainakin kahdesta näkökulmasta:

1. Yhteistyömuotojen arviointi ja kehittäminen
2. Niveltämissuunnitelman tavoitteiden toteutuminen

Yhteistyö esi- ja alkuopetuksen osalta on alueellamme alussa. Niveltämissuunnitelman kehittäminen on määrätietoista työskentelyä yhdessä.

Helsingin esiopetuksen opetussuunnitelma on vahvistettu vuonna 2001

Päiväkodit

Alppimaja p. 310 42548
Johtaja Aira Tikkala p. 301 42558
Käyntios. Castreninkatu 28 B
Postios. PL 53770, 00099 Helsingin kaupunki
eskarista vastaa Tarja Penttinen
pk.alppimaja@hel.fi

Arla (kielikylpy) p. 310 42553
Johtaja Nergis Fagerstedt
Eläintarhantie 18 B
Postios. PL 53771, 00099 Helsingin kaupunki
pk.arla@hel.fi

Kallio p. 310 42555
johtaja Tuija Peuranen 310 42556
Käyntios. Helmiäispolku 5
Postios. PL 53772, 00099 Helsingin kaupunki
eskarista vastaa Ilona Oksanen-Martinez
pk.kallio@hel.fi

Linnunlaulu p. 310 42559
Johtaja Hanna Pakkala
Käyntios. Eläintarhantie 18 A
Postios. PL 53773, 00099 Helsingin kaupunki
eskarista vastaa Aliisa Nieminen
pk.linnunlaulu@hel.fi

Sörkka p. 310 42566
Johtaja Kristiina Esko
Käyntios. Vetehisenkuja 3
Postios. PL 53775, 00099 Helsingin kaupunki
pk.sorkka@hel.fi

Terhi p. 310 42568, myös fax
Johtaja Sari Järviluoto 310 42569
Käyntios. Neljäs Linja 3 – 5
Postios. PL 53776, 00099 Helsingin kaupunki
pk.terhi@hel.fi

Kallion ala – asteen koulu

Rehtori Tuomo Säävälä p. 310 82047
opettajat p. 310 82050, 310 82052
sähköpostiosoitteet henkilökohtaisia, muotoa

Liite 2.

_____ on osallistunut
Pk Linnunlaulussa järjestettyyn esiopetukseen
lukuvuonna 2007-2008.

Esiopetusvuoden aikana on opittu monia tärkeitä taitoja: toimimaan ryhmässä, ottamaan toiset huomioon, noudattamaan sääntöjä, toimimaan annettujen ohjeiden mukaan sekä suorittamaan tehtävät loppuun. Näitä kaikkia taitoja sekä suomen kieltä, matematiikkaa ja ympäristökasvatusta on opittu puuhatessa askartelun, draaman, kuvaamataidon, liikunnan, musiikin ja tutkimustöiden sekä kirjallisten harjoitusten että leikin parissa.

Helsingissä 31.5.2008
